

Menüü

“Vargamäe tões ja õiguses” on küll vürtse ja piprateri, ent gurmaan jääb siiski nälga

Pearu – Jassi Zahharov ja tema eit – Helgi Sallo.

HARRI ROSPU

Tõnu Raadiku ja Endrik Kerge (*alias* retsepti autoriõiguste omanik ja kokk) muusikal “Vargamäe tõde ja õigus” A. H. Tammsaare romaani “Tõde ja õigus” esimese osa järgi küpsetatud vormiroog on minu arvates uus lisand traditsioonilise rahvusoper Estonia laval (laval). Degusteerijad (rahvusoperi sümfooniaorkester, muusikaline juht ja dirigent Aivo Välja ja dirigent Lauri Sirp, kunstnik Liina Pihlak ja näitejuht Helgi Sallo) teevad oma töö küll higistades ja püüdliselt, aga publik jääb kahjuks näljaseks.

Vastandlikud emotsioonid ja erinevad maitseelamused (turtsatused, kelmikad repliigid, naer, pisarad), mida publik endast etenduse käigus peegeldab, on inimeste omapärane reageering uuele kogemusele. Aga samas ka nn. “vana ja hea” äratundmisele. Etenduse lõppedes ei suuda nad plaksutada, publik on lihtsalt tumm, tühjaks imetud, hingeliselt haige, murtud. Ausaid ovatsioonid ja tugevat kaasaalamist saab oodata inimestelt, kes pärast nädalast vahemaad on etendust paar-kolm korda uuesti maitanud ning kes on läbi teinud ka aeglase seedimisprotsessi – vaimutoit on ju sitke!

Aga see toit olgu silmadele ilus, vaimuse

pidevalt pöörleva lava taktis sammuda, jätab keelele kõrbemaitse, mille komponentideks on hakitus ja millegi väga olulise välja ütlemata jätmise kõrvalmaik.

Veniva närimiskummi maik ületab igasuguse taluvuse piiri siis, kui teises vaatuses astub üles Vargamäe uus põlvkond ehk noored (Roland Liiv, Mart Kroon, Jaak Jõekallas, Olari Viikholm, Airike Kolk, Helen Kruus). Ühenäolised, igavad ja nõrgad rollid ajavad haigutama isegi selle osa publikust, kes pärast pikka tööpäeva kannavad helepruune sukki ja nn. vana hea vene aja harjumusest vaheajal ringis, teineteise käe alt kinni hoides ringi vantsivad.

Kahju hakkab publikust veel ka siis, kui nad peavad alla neelama maitsetuid, lõhnatuid ja värvituid massistseene (lõppematud kõrtsis sebimised, jumalagajatud, matused jne.), taustaks vaimuvaene huumor.

Head, mahlased rosinad on Maria Kais (Mari) ja Jassi Zahharov (Oru Pearu) ülesastumised nende endi naturaalsuses. Ekstravertsed, ideaalse muutumisvõimega (noorest vanaks) vitaalsed rollid on nauditavad kõikide meelegeanitega. Kuid siiski – Mari-poolne pidev töö eksponeerimine (ketrus, heinatöö,

lisand traditsioonilise rahvusoper Estonia laval (laual). Degusteerijad (rahvusoperi sümfooniaorkester, muusikaline juht ja dirigent Aivo Välja ja dirigent Lauri Sirp, kunstnik Liina Pihlak ja näitejuht Helgi Sallo) teevad oma töö küll higestades ja püüdlukult, aga publik jääb kahjuks näljaseks.

Vastandlikud emotsioonid ja erinevad maitseelamused (turtsatused, kelmikad repliigid, naer, pisarad), mida publik endast etenduse käigus peegeldab, on inimeste omapärane reageering uuele kogemusele. Aga samas ka nn. "vana ja hea" äratundmisele. Etenduse lõppedes ei suuda nad plaksutada, publik on lihtsalt tumm, tühjaks imetud, hingeliselt haige, murtud. Ausaid ovatsioone ja tugevat kaasaelamist saab oodata inimestelt, kes pärast nädalast vahemaad on etendust paar-kolm korda uuesti maitanud ning kes on läbi teinud ka aeglase seedimisprotsessi – vaimutoit on ju sitke!

Aga see toit olgu silmadele ilus, vaimsuse järgi lõhnav ja kõrvadele arusaadav! Viimasega kahjuks nõustuda ei saa. Paljude osatäitjate, eriti Tiiu Lauri (Krööt) ja Jaak Jõekalda (Indrek) halb diktsioon ja subtiitrite (nii ingliskui venekeelse) suvaline vibreerimine paneb lihtsalt muigama ja õlgu kehitama ning endalt küsima – kellele ja milleks on üldse suud paotatud?

Lisaks arusaamise raskustele on probleeme ka mõnede osatäitjate, eriti Triin Ella (Mari) dialoogide edastamisel – päheõpitud ridadel, mis kiiruga ette vuristatakse, puudub sisu, halvimal juhul ka õhk, mis peaks jääma paljutäenduslike mõtete vahele. Ja vaba liikuvus, nauding olla laval, endast midagi anda, ka sellest jääb vajaka. Kahju, kui mõnedel on laval seedimisprotsess alles poole peal!

Kogu terviku hoogne esitus, lustimeelsus ja tore huumor, mis kandus episoodist episoodi, lisab üldisele muljele vürtsi ja sära, aga paistab, et lavastaja ideaalpüüdlustele (maitsele) järele siiski ei jõuta. Ülikiire stseenide vaheldus, kus mitmed osatäitjad ei suuda end ümber kehastada ning tiheda ja

guse taluvuse piiri siis, kui teises vaatuses astub üles Vargamäe uus põlvkond ehk noored (Roland Liiv, Mart Kroon, Jaak Jõekaldas, Olari Viikholm, Airike Kolk, Helen Kruus). Ühenäolised, igavad ja nõrgad rollid ajavad haigutama isegi selle osa publikust, kes pärast pikka tööpäeva kannavad helepruune sukki ja nn. vana hea vene aja harjumusest vaheajal ringis, teineteise käe alt kinni hoides ringi vantsivad.

Kahju hakkab publikust veel ka siis, kui nad peavad alla neelama maitsetuid, lõhnatuid ja värvituid massistseene (lõppematud kõrtsis sebimised, jumalagajätud, matused jne.), taustaks vaimuvaene huumor.

Head, mahlased rosinad on **Maria Kais** (Mari) ja **Jassi Zahharov** (Oru Pearu) ülesastumised nende endi naturaalsuses. Ekstravertsed, ideaalse muutumismõimega (noorest vanaks) vitaalsed rollid on nauditavad kõikide meeleorganitega. Kuid siiski – Mari-poolne pidev töö eksponeerimine (ketrus, heinatöö, loomade ja laste eest hoolitsemine) ja aastaaegade järgi elu-olu seadmine tundub rohkem sobivat Rocca al Mare vabaõhumuuseumi kasvatus- ja ekskursiooniprogrammi kui muusikalikokteili.

Oru Pearu lugematud trikid ja kohati liigne energia ei muutu tüütavaks vaid tänu ühele olulisele komponendile, mis on hea näide XIX sajandi mahlaka taluperemehe patriarhaalsest elukorraldusest.

Paksu koorega pähkliid Priit Volmer (Mäe Andres) ja Rene Soom (Juss) avanevad publikule tänu oma ideaalsele näitlejameisterlikkusele, huumoritajule, kehakeele valdamisele ning heale diktsioonile.

Leiburi uus toode "Rukkipala", mida lahkuvale publikule lahkesti külakostiks kaasa antakse, on hea kõhutäide ja ehtne Eesti oma maitse, kuna muusikalis endas on küll vürtsi, piprateri, aroomisõola, suhkrutükke, mis passib kõigesööjatele ja ideaalse seedetraktiga *homo sapiensile*, aga mitte tõelisele gurmaanile.

KATI IVASK